

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deložniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Minister Stremajer pa katoliška duhovščina.

Dvakrat uže so svitli cesar v prestolnem govoru naglasili, da bo vlada državnemu zboru predložila načrt postave o uravnanji in zboljšanju plače katoliškim duhovnikom. In res je minister Stremajer sedaj dvakrat dotični načrt poslancem predložil. Prvokrat so načrt liberalni poslanci v nekem odboru na tihem pokopali. Sedaj bo drugače. Minister Stremajerjev načrt izročil je se odboru 25 poslancev, izmed katerih je le 10 liberalcev: Sturm, Kopp, Dobler, Russ, Beer, Scharschmied, Gross, Granitsch in Pauer (grajščak Hrastovski), a 15 konservativnih in narodnih poslancev: Rihard Klam-Martinic, baron Giovanelli, dr. Fuchs, bivši minister Jireček, Prahenski, Hoppen, Bartmanski in 8 izvrstnih duhovnikov: župnik Weber, župnik Fischer, dekan Pflügel, dekan Ozarkijevič, kanonik Ručka, kanonik Martušijevič, prošt Platzer in prošt Wieser. Ti bodo minister Stremajerjev predlog gotovo tako predelali, da se bode uresničila beseda svitlega cesarja ter katoliške duhovščini res pomagalo brez škode za cerkveno neodvisnost in svobodo. Kajti predlog ministrov ni ugoden ne cerkvenej svobodi, ne veleimenitnej dostojnosti duhovniškega stanu pa tudi zdatne pomoči ne obeta, kamo le še zagotovi. On prilastuje svetnej vladi, uradnikom, popolno razpolaganje s cerkvenim premoženjem „verskega zaklada“ ali tako imenovanega „Religionsfonda“, ki je nabran iz premoženja za cesarja Jožefa II. pred 100 letmi zatrtih samostanov in cerkvenih ustanov (štifting). V isti „verski zaklad“ gre davek naložen boljše plačanim duhovnikom. In s tem denarjem razpolaga svetna vlada tako, kakor da bi nikder ne bilo člena osnovnih državljskih pravic: „vsako priznano verstvo opravlja svoje zadeve samo“. Ta člen bi veljal samo Judom, lateranom in mohamedanom, le katoličanom ne. Minister Stremajer nastavlja plačo fajmoštrom na deželi na 500 fl. in kaplanom na 300 fl. Toda ves denar se jim nebi izplačeval, ampak le toliko, kolikor se ne pokrije z lastnimi dohodki dotične službe. Kot dohodke pa hoče vračunati vse, kar

dajejo posestva, štola, pisnina in ustanove (štiftinge). Čem večja bila bi fara, čem več bi dajala štola, čem več bi ljudje narejali ustanov (štifting), tem slabše bilo bi za fajmoštra in kaplana. Vse bi se vračunilo, obadva bi rabotala za „verski zaklad“. Krajcarja nad 500 fl. nebi smel imeti župnik, ne vinarja kaplan črez 300 fl. Kako hoče izobražen človek tako shajati? Kako duhovnik pomagati tolikim siromakom in revam, tolikim cerkvenim in narodnim zavodom, ki vsaki den proti njemu stegujejo proseče roke? Vrh tega se nikakor ne spodobi za čast svete Kristusove vere, za dostojnost katoliškega duhovnika, da ima za vsak krajcar prositi pri — svetnej vladi, pri uradnikih, kateri zamorejo biti tudi druge ali nobene vere. Uže sedaj se pogosto toži, kako veljava duhovnikom peša, kako vera propada. No, naj se le pri-pusti, da katoliško duhovništvo še bolj uboža, še bolj se vkloni pod nadzorstvo svetne gosposke, in verske razmere pri nas bodo se znatno in pogubivno shujšale. Od svetne vlade odvisna duhovščina bila je povsod zaničevana. Neodvisno je Kristus svojo sv. Cerkvo postavil na ta svet. On ni vprašal ne Heroda ne Pilata pa ne cesarja Tiberija, ali sme svoje apostole poslati med narode; jegovi apostoli so od vernikov potrebno tirjali in dobivali brez vsakega uplivanja od strani svetne vlade. To je še sedaj vzor cerkvenega življenja in toraj vse propada ondi, kder katoliško duhovenstvo pogreša potrebne neodvisnosti in svobode. Nek župnik je djal, prebravši minister Stremajerjev predlog: mešnikom bi se po tem predlogu slabše godilo, kakor pečarjem, ki uradniške kancelije kurijo, kaplanom hujše, kakor železniškim čuvajem, a gledé razmere do svetne vlade bi mnogi duhovniki, zlasti mlajši in prebrisanejši, potegnili inam, n. pr. v Ameriko, rajši kakor da bi delali v vinogradu Gospodovem po minister Stremajerjevih predlogih, nasvetih in zaukazih.

Toda tako daleč bržčas ne bode šlo. Minister Stremajer bo v kratkem odstopil, liberalna večina prejšnja je v manjšino potisnena, a narodni poslanci slovenski, česki in poljski imajo najteht-

nejših uzrokov potegniti se za narodno svojo duhovščino. Zato trdno upamo, da bode naša večina v odboru in v zboru minister Stremajerjev predlog bistveno pre naredila in tudi raztegnila na uboge „deficijente“ in „penzioniste“ mešnike, za katere minister Stremajer nobenega zboljška ne predlaga!

Gospodarske stvari.

Prvi hrvatski vinski sejem,

(v Zagrebu dne 17., 18., 19. marca 1880.)

Iz Zagreba doposlali so nam tiskani poziv na prvi hrvatski sejem, ki se bode vršil v kraljevskem glavnem mestu Zagrebu na Hrvatskem dne 17., 18. 19. marca v prostorijah poslopja hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva. Poziv se glasi:

Hrvatsko moremo gledé na njeno zemljopisno lego in gledé na ugodne razmere tamošnjega podjetja prištevati najizvrstnejšim vinskim deželam. Toda še le noveji čas začelo je vinogradarstvo bolje napredovati, nekaj zato, ker so novim nasadom odbirali najzlahtnejših trsovih sort, nekaj pa zaradi boljšega, ker razumnega kletarsta. Hrvatska in Slavonija s sosedno bivšo vojno krajino ima 133516 hektar vinograda, na kojih priraste na leto 1—2 milijona hektolitrov vina. Uže večkrat bila so hrvatska vina javno odlikovana, na razstavah v Londonu, Parizu in Dunaju s srebrno in zlato svetinjo, in lani na razstavi v Stolnem-Belgradu na Ogerskem z zlato svetinjo. Na Hrvatskem in v Slavoniji raste belo in rudeče vino, dobro alkohola bogato namizno pa tudi izvrstno vino za butelje. Trsnih sort je mnogo, poglavitni nasad vendar stori „kraljevina“ ali portugizec, ki rodi jako fino, ljubko, pa tudi alkohola bogato in toraj močno vino; za kraljevino je največ moslovca ali pošipa, ki daje tudi jako izvrstna vina in je po Hrvatskem daleč zasajen. Posebno izvrstnih vin pridelajo na Hrvatskem počenši od Zagreba do sv. Ivana, pod Okičem, v Moslavini, po Kalničkih in Varaždinskih vinskih hribih. Vina iz navedenih pokrajin imajo veliko alkohola (vinskega cveta) v sebi in so toraj močna in žestoka. V Zagorji raste menje močno, bolj kiselno vino, ki se ceni posebno kot dobro namizno vino. Izvrstna so tudi rudeča vina in se jih pridelava na Hrvatskem največ v Moslavini in Kalniku; po vsem svetu znana pa so temno-rudeča Sremska vina v Slavoniji. Ondi delajo samotok (Ausbruchweine) in desertna vina; belo vino je ondi tako izvrstno, da se ga čedalje več in daleč po svetu razproda. Vkljub temu je pa še marsikaj želeti, da bi vinska kupčija živahneja postala. Kajti sploh se vendar po hrvatskih in slavonskih vinih še ne poprašuje tako, kakor bi zaslužila zavolj množine svoje in dobrote. Zato sta hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo pa kupčijsko-obrtnijska zbornica sklenila v ta namen, da bi svet s hrvatsko-slavonskimi vini bolje seznanila, prirediti dne 17., 18. in 19.

marca 1880 v prostorijah poslopja gospodarskega društva v Zagrebu prvi hrvatsko-slavonski vinski sejem.

Podpisani odbor pozivlja toraj domače in tuje vinotržce in upotrebitelje vin, naj se ovega sejma v obilnem številu udeležé. Da se bode za onih 10 dni potnikom voznina znižala, je uže od vseh železnic dovoljeno. Potrebne legetimacije, kakor tudi popolne izkaze vseh vinskemu sejmu naglašanih vin, dalje cenike vin s pogoji nakupovanja ali prodaje odpošljemo do konca februarja tega leta vsem kupčijsko-obrtnijskim zbornicam, kmetijskim družbam na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Gorici, Trstu, Saleburškem, Moravskem, Českem, Šleskem, dolnjem in gornjem Avstrijskem, Gališkem, Bukovini in Švicarskem, konečno naznanjamo še, da se omenjeni izkazi dobijo pri kupčijsko-obrtnijskih zbornicah v Zagrebu, Oseku in Senju, kakor tudi pri hrvatsko-slavonskem društvu.

V Zagrebu dne 8. januarja 1880.

Grof Gjuró Jelačić, Fr. Kuralt,
Eugen Sabljčić, Milan Krešič.

Konjerejsko društvo štajersko vabi k obnemu zboru v sredo 4. februarja 1880 popoldne ob 3. uri v Gradcu, Klosterwiesgasse šte. 23. (Halbstock). P. n. društveniki imajo po §. 7. društ. pravil pravico glasovati in voliti, ter so povabljeni k obilnej vdeležitvi. Načrt: nagovor predsednikov, račun od l. 1879, poročilo pregledovalcev-računa, proračun za l. 1880, nasvet in načrt o premiranjih l. 1880, odobrenje imenovanih in nasvet o izvolitvi novih dištriknih predstojnikov, nasveti o priznanji odlikovanj, dopolnilna volitev v odbor, posvetovanje o udeležitvi društva pri deželnej razstavi l. 1880, razprava o naglašanih nasvetih in predlogih.

Odbor konjerejskega društva štajerskega.

Dopisi.

Od sv. Jurija na Šavnici. (Visok gost — javna zahvala.) Strahovita toča nam je lani uničila pridelke po njivah in gorica. Gosposka je škodo cenila, pa kdo premore dovolj ceniti nesrečo in posebno njene nasledke: ubožstvo in lakoto? Pa naš sl. c. glavar v Ljutomeru blag. gosp. vit. plem. Premerstein je skrbel, da se je nesreča nanzanila celo svitlemu cesarju, kateri so blagodušno za celi okraj 600 fl. poslali blagovolili in ta milostni znesek se je hitro razdelil. Po prizadevanji g. glavarja se je posrečilo tudi svoto pridobiti, da se je nakupilo 70 metr. cent. moke za razdelitev 19. t. m. In komaj se je ta vesela novica razglasila, smo dobili naznanilo, da se hoče naš deželni namestnik sam prepričati o stanju tega kraja. In res v nedeljo 18. t. m. ob 1/2 11 uri predpoldnem nam kočija pripelja ekscelenco barona pl. Kúbeck; predstojniki in zastopniki srenj, ki so ga sprejeli, so potem v farovžu ustmeno poročali o nesreči in ob enem tudi ponižno hvalo izrekli za blagodušni dar; enako je storil načelnik tukajš-

njega kat. pol. slov. društva. Vse izjave hvaležnosti in udanosti je blagi g. namestnik naobračal na svitlega cesarja in naročil, naj molijo za nja. Pri tej priliki je tudi bil zaslišan vsak, kdor je želel. Ljudstvo bi bilo rado visokemu gostu pri odhodu pokazalo svojo hvaležnost in radost, pa ker se je med večericami odpeljal, pošiljamo za njim: ponižno hvalo. — 19. t. m. je sestavljeni odbor vpricho g. glavarja delil moke tako, da so posamezni dobivali od 10—50 kilo. Solznimi očmi so prejemali dar in slišalo se je stotero: Bog plati! Moka bo se še dvekrat delila in tudi mnogo soli imamo obljubljene in tako bo revežem pomagano, dokler se delo in zaslužek ne prične. Za obilni milostni dar pa se vzdiga proti nebu srčna prošnja: naj nam mili Bog ohrani našega svitlega cesarja in očeta sirot! V obče spoštovanemu g. glavarju pa izreka za njegovo nevtrudljivo prizadevanje najsrčnejšo zahvalo v imenu obdarovanih odbor.

Iz grada Lemberg. (Vinograd — kmetijska podružnica.) Mnogo naših vinogradov ima slabo in preveč odsojno lego; takih vinogradov ne kaže saditi pa nasajene ohraniti tudi ne. Tako smo storili tudi pri našej grajščini. Nekaj nakupljenih vinogradov smo izruli in zemljo zasadili s kostanji, smrečjem in borovjem. Najboljša lega vinogradom je, kder zemlja proti opoldnešnjemu solncu visi. Novine so boljše za nove nasade mimo starih vinogradov. Svet novemu vinogradu odmenjen mi je zelo strm in kamenit. Moral sem toraj narediti škarpe, koje sem kolikor mogoče od izhoda proti zahodu dal potegnoti. Vsled tega bodo posamezne vrste trsov navpično stale na škarpe. Zatoraj bo najgorkejše solnce obsevalo prostore med vrstami in na kamenate škarpe, ki gorkoto hitro sprejemajo pa tudi hitro dalje vodijo. — Dne 11. jan. t. l. bila je generalna ali občna seja za kmetijsko podružnico celjsko. Za občni zbor v Gradcu dne 4. in 5. febr. t. l. bil je izvoljen za zastopnika podružnice jednoglasno g. dr. Langer in za njegovega namestnika g. Kartin, trgovec pri št. Juriji ob južnej železnici. Za novega predsednika podružnice bil je tudi g. dr. Langer izbran. Novi odborniki so gospodje dr. Kočevar, dr. Ipavic, Lutz in Kartin. Potem razgovarjalo je se o raznih prošnjah in predlogih, katere bode zastopnik podružnicin pri občnem zboru v Gradcu gotovo dobro zagovarjal. Davorin Zdolšek, oskrbnik.

Od Dravinje. (Premog) kopati daje gospa kneginja Davidova iz Londona. Vodstvo je prevzel g. inženir M. Simentinger, ki je v ta posel od kneginje popolnem pooblaščen. Novih premogovih jam odpri je uže jako potrebno. Kajti starodavne jame v Hrastovcu, katere je vlada pred 30 letmi kopati ukazala, so popolnem izpraznjene, one v Šegi pa bodo v kratkem času. Dravinjski kraji so lepi in prijazni ter hranijo v sebi še bogatih premogovih zakladov. Velike koristi za celi kraj bilo bi, ako bi se uresničilo to, na kar mnogi uže

več časa mislijo, namreč železnica iz Poličan do Slatine in dalje naprej. Korist bila bi tem večja, ako bi se potegnile sosedniške (vicinalne) železnice nad Konjice, Vitanje v Slov. Gradec in Spod. Drauburg na eni, a na drugi strani iz Poličan v Ptuj; slednja črta bi prebivalstvu bila od znatno večje koristi, nego je pusta črta Ptuj-Pragerska!

Od sv. Marjete na Pesnici. (Nesramno nemčursko rovanje.) V Oseku (Wachsenberg), kder je bil naš ljubi Bračko predstojnik, bila je huda skoraj ostudna volitev. Napravili smo 3 oddelke in tako komaj 7 svojih mož izvolili. Neki Mariboržan, ki se je daleč iz „Švabskega“ bil k nam priselil in obogatel, je že pred volitvijo rekel „tistega dolgega bindišarja moramo vreči“ v srenji Osek (Wachsenberg) pri sv. Marjeti. Ker pa je bilo 7 naših izvoljenih pri volitvi za odbornike, je potem nekemu pravil: „diesen langen Windischen müssen wir hinausbringen, t. j. tega dolgega bindišarja moramo iz odbora in menda od predstojništva odpraviti. Ako nemčurji to storiti hočejo, mislijo gotovo na denar, ter da bodo Slovence pri sv. Marjeti za denar podkupili. Da bi Oseško srenjo tolika sramota zadela, tega ne verujemo. Zanašamo se velikoveč in trdno, da med izvoljenimi ni nobenega Judeža Iškarijota. Podkupovalcem pa bomo pri sodnji nesramnost naznanili. Več o volitvi prihodnjič. Volilci pri sv. Marjeti.

Iz Velenja. (Prošnje do državnega zbora — podružnica kmetijska). Pretečeni teden smo podpisovali prošnjo do visokega državnega zbora za dovoljenje podaljšanja železne ceste od Unterdraurburga čez Slovenjgradec v Šalesko dolino, sv. Martin na Paki, Savinjsko dolino — Celje; prav tako smo tudi drugo prošnjo za postavo zoper oderuhe in odpravljanje ali odstranjenje legalizirana do visokega državnega zbora odposlali. Naj bi se tudi druge občine po Slovenskem v prav obilnem številu z enako prošnjo do državnega zbora obrnole, da bi se enkrat pijavka, ki revežem do smrti kri spiva, zatrla in zadušila! Ustanovljeno imamo tukaj tudi kmetijsko podružnico pod predsedništvom velezaslužnega g. Franceta Skubic-a, tukajšnjega zdravnika. Ta gospod in g. Josip Rak bodeta po nasvetu g. tajnika c. k. kmetijskega društva precej letos spomladi poskuševališče za hmeljarstvo napravila. Reči moram, da smo Velenjčani lahko ponosni na ta dva gospoda, ki se povsod in pri vsaki priliki odlikujeta in vsakega zboljševanja prva poprimeta ne boječa se mogoče škode.

Iz Bizeljskega. (Zima — vino — požar). Od več krajev so pritožbe zavoljo hude zime. Tudi pri nas noče topleje biti. Po večih kletéh je vino tako zamrznilo, da ga ni mogoče točiti, in če nekateri kmet proda vino in pretoči, mu na zadnje praznega ledenega vina ostane. Taka se godi se vé po slabih, preplitvih kletéh. Zatoraj pričakujemo že komaj, da bi se nam zima polajšala in vinskim kupecem pot k nam odprla. Imamo prav izvrstno dobrega vina in tudi po lični ceni od

6—8 fl. posebno v Janervi in v Drenovski gorci. — Ob 9. uri dopoldne 14. jan. se je požar vnel pri kmetu M. Osojniku. Bilo je naenkrat vse v plamenu, najprej hiša, potem živinski hlev. Ker je naenkrat ljudstva privrelo, rešili bi bili lahko hlev, ker ni bilo vetra. Ali ljudje so tekali okoli ognja s praznimi rokami, gledali, kako je deroči plamen požiral, kar si je ubogi kmet priskrbel. Pri takem in enakem slučaju bi bilo dobro občinskega predstojnika najprej proti ognju siliti — da bi tudi še njega sveta jeza pograbila ter sam sprevidel, kolika nemarnost da je, ako tolika občina nima za 10 kr. vrednosti gasilnega orodja! Bizeljčan.

Iz Laškega trga. Kakor je bilo v štv. 3. priljubljenega nam „Slov. Gospodarja“ že povedano, doživeli so z letošnjim letom naš vis. čast. gosp. Anton Žuža, častni korar, dekan in nadžupnik v Laškem trgu 80letnico svoje starosti, 50letnico svojega župništva in 41letnico svojega dekanstva. To so gotovo lepe številke 80, 50, 41 — redko komu od božje previdnosti darovane. To trojno svečanost so vis. čast. g. Žuža obhajali 17. t. m. to je dan svojega goda, ter se dobrotljivemu Bogu pri slovesni levitirani sv. meši z blagoslovom zahvalili se za to jim podeljeno milost. — Bilo je v cerkvi mnogo pobožnih farmanov zbranih, kateri so z Njimi Boga hvalili, da jim je tako dobrega duhovnega očeta in milega dobrotnika še ohranil, in videti je bilo, kako so marsikateremu solzice veselja in ginjenosti zaigrale v očeh, ko so toliko ljubljani in spoštovani oče in častitljivi sivi starček roke povzdignili, ter vkljub visokej starosti še s krepkim glasom zapeli: Gloria in excelsis Deo — Čast in hvala Bogu na višavah. V ponedeljek, t. j. 19. t. m. prišlo je 11 duhovnikov iz Laške dekanije visokospoštovanemu g. dekanu svoja voščila k tej trojni svečanosti izrekat in napitnice pri skupnem obedu, ena lepša od druge, so kazale, kako visoko čislani in kako ljubljani da so od svojih Njim iz sreca vdanih duhovnikov v dekaniji. Pri tej priložnosti pa smo se tudi spominjali svojih stradajočih bratov v Istriji in sklenili smo djansko pomagati našim sorodnim revežem. Darovali so v ta namen: Velč. g. Anton Žuža 6 fl. Dalje čč. gg. župniki: Matija Stagoj Terboveljski 5 fl., Janez Jug št. Lenartski 5 fl., Matevž Vrečko Jurkloštarski 5 fl., Jožef Kolarič Razborski 3 fl., Vinko Bizjak pri sv. Jederti 3 fl., Jožef Horvat Širski 3 fl., Ivan Zorko št. Miklavžki 2 fl. Naposled čč. gg. kaplani: Jožef Valenčak Terboveljski 3 fl., Janez Böheim v Laškem trgu 3 fl., Pavl Hrovat Dolški 1 fl., Franc Heber v Laškem trgu 1 fl., Anton Pajmon v Loki 1 fl., Valentin Krajnc pri sv. Jederti 1 fl. Skupaj 42 fl., koje izročujem vele-slavnemu uredništvu „Slov. Gospodarja“, naj nabrani denar blagovolji izročiti siromakom v Istriji.

Iz Žavca. (Hmeljarstvo). Znano je, da je lepa, rodovitna Savinjska dolina sposobna za vsakojake pridelke — tudi za pridelavo hmelja.

Žavska okolica je prva, ki se je pričela s hmeljarstvom pečati. V novem Celji od grajščine koj proti Savinji vidiš veliko oralov zemlje za hmeljarstvo porabljene. Grajščinski oskrbnik g. Pilger je jako izveden in praktičen mož v poljedelstvu in na bližnje okoličane veliko upliva. Tako je pred 4 leti prigovoril tudi tukajšnja tržana gg. Havzenbihlerja in Žigana, da sta pričela hmelj gojiti in glej, čeravno je iz začetka dokaj dela in plačila stalo, vendar se njima je to delo priljubilo tako, da vsako leto hmeljsko zemljišče razširita, pa tudi vsako leto več tisočev goldinarjev pridobita, če je letina in cena le nekoliko ugodna. Da bi pa svoje veselje do hmeljarstva in prvemu njegovemu utemeljitelju tukaj, g. Pilgerju, javno priznanje naredila, napravila sta v četrtek 8. t. m. velikansko hmeljsko svečanost, kakoršne veselice se Žavčani dolgo niso v tako obilnem številu vdeležili. Bilo je zvečer okoli 50 Žavčanov v gostilnici pri Havzenbihlerju zbranih in so se pri jako okusno pripravljenej večerji in dobri pijači z mnogimi, primernimi nagovori, zabavami, lepimi, narodnimi pesnicami tako izvrstno kratkočasili, da ostane ta prva hmeljska veselica pač vsakemu nepozabljiva. Tudi Njegova Svetlost, gospod knez Salm, je pozdravil to veselico s posebnim veseljem po č. g. Plešniku. Mislim, da bode še več drugih Savinjčanov poskusilo se pečati s hmeljarstvom, ker naša dolina temu ugaja. Tedaj koj na delo, da bo vspeh imelo. — Zima je ojstra, po 9—18° R. mrzlobe. — Druge dolge zimske večere pa pri Staretu s kapselskim streljanjem porabimo, koje društvo letos uže 51 udov šteje in prav vrle dobitke oddaja. Tudi na ledu se po stari navadi zbirajo ledostrelci ter se dobro kratkočasijo.

Iz Pazina v Istri. (Odgovor podpirovalnega odbora „Slov. Gosp.“) Stoprv potrdim radostno sprejem poslanih 134 gld. 35 kr., katere ste za naše od gladu hirajoče brate v Istri nabrali. Hvala lepa Vam za Vaš trud, hvala lepa vsem dariteljem za njih blagi čin! Izvolite tudi v Vašem cenjenem listu našo najlepšo in srčnejšo zahvalo vsem blagim dariteljem na primerni način objaviti, prosim Vas v imenu celega odbora za stradajoče v srednji Istri za to. Isto tako bodite prepričani, da bode odbor takoj in vestno za darovano svoto nakupljeni živež med naše stradajoče siromake razdelil. Toda, čestiti gospod, siromakov je toliko in lakota uže zdaj v sredi zime tako velika, da so začeli skupno v mesto zahajati ter silama od županstva v Pazina kruha zahtevati. Kdo jim more zameriti, a kdo vsem pomagati? Ako vsaki nekaj pripomore, se bode vendar le mnogo njih strašne smrti vsled lakote rešilo. Nezamerite mi toraj, blagi gospod, ako se do Vas v imenu odbora za stradajoče tudi s prošnjo obračam, da bi tam, kjer nije bilo slabe letine, na to uplaviti blagovolili, da bi se za naše siromake živež katekoli vrste nabiral. Voznina do Pazina je brezplačna. Dobro došel bode vsaki dar, kajti ljudem

pomanjkuje vsega, posebno bi se nam pa ustreglo s krompirjem, da bi ga nekojim saj na spomlad za seme darovati mogli. Da bi se v tem oziru še dosti nabrati moglo, spričuje nam nepoznani dopisnik iz Šoštanjskega v predzadnji številki „Slov. Naroda“, toda nam so razmere in dotične osebe na Štirskem deloma nepoznane, da bi se do njih osobno obrnili, deloma pa nam tudi čas to nedopušča. Podpirajte nas toraj, prosimo prav lepo, Vi tudi v tem oziru! Naše najtoplejše zahvale bodite uže naprej prepričani. Sprejmite končno še enkrat izraz naše najtoplejše zahvale za vso podporo od Vaše strani v tem oziru in tudi izraz najodličnejšega spoštovanja od odbora za stradajoče v Istri:

Berbuč, c. kr. prof.
tajnik.

Opomba. Kdor zamore pomagati in ustreči navedenej prošnji, naj se usmili svojih krščanskih in slovanskih sobratov gladu mu umirajočih v nesrečnej Istri. Adresa ali napis napravi se na vel. čast. gospoda c. kr. profesorja J. Berbuč-a v Pazinu (Pazino) v Istriji.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nekoliko nestrpljivi smo avstrijski davkeplačilci in volilci postali zaradi tega, da naši poslanci, imajoči večino v državnem zboru, v pretres jemljejo predloge vladine od „provizoričnega“ ministra Stremajerja in „nemministra“ Cherteka. Liberalci bi tega gotovo ne trpeli. Sicer pa upamo, da bo sedaj reč hitreje pomikala se naprej in na boljše. Ako uže ima večina odločevati, naj se iz nje tudi ministri odberejo. — Uravnava zemljišnega davka bo skoraj gotovo v smislu konservativne stranke rešena; knez Lobkovic, vitez Groholski in baron Dipauli so se za koristi kmetov tako uspešno potegnili, da je Chertek s svojimi predlogi propal. — Odbor za pretres postave zoper umetno vino je Klosterneuburško šolo in tamošnjega ravnatelja grofa Bábota zasačil kot glavne ponarejevalce vin. — Za stavljenje železnice skozi Arliško goro na Tirolskem dovolilo je se 35 milijonov; ta železnica nam je potrebna, ako hočemo neodvisno od Nemčije tržiti na Švicarsko in Francosko. — Iznemirilo je ljudi, ko so zvedeli, da se delajo proti Italiji na Tirolskem nove šance in trdnjave. — Za ubogih 700 delavcev v Idriji se je zglasil poslanec knez Windischgrätz, ki je ministre vprašal, zakaj se siromaki tako zatirujejo, da mnogi vsled pomanjkanja umirajo, tujim italijanskim delavcem pa se dober zaslužek daje? — V Ljubljani so začeli zopet slovenske liste konfiscirati „Narod“ in „Slovenca“, ker Slovence zoper ponemčevanje v šolah branijo. — Na Ogerskem v Budimpešti je zaradi rabuke pri „mačkinji muziki“ bil minister Tisza od prijateljev ranjenega Verhovaya vprašan in nadlegovan, zakaj so bili vojaki sklicani proti rogoviležem; tirjali so tudi, naj bi poslanci sami preiskavo v roke vzeli. Tisza

jih je zavrnil rekoč, da imajo sodnije reč preiskati, vsaka vlada pa je dolžna skrbeti za javni mir in red in če policija ne zadostuje, treba je vojakov na pomoč poklicati. — V Bosni in Hercegovini se množi nezadovoljstvo; znani župnik Musič, ki je naše znatno podpiral pri zasedenji Hercegovine, je nezadovoljen odšel k Črnogorcem.

Vnanje države. Sedaj pokazalo je se zopet očitno, kdo je v Evropi kriv, da ljudje zavolj vojaštva toliko trpijo. Vsemu so krivi Nemci in njihov pruski Bismark. Pruski kralji so najprej uvedli občno vojno dolžnost, t. j. da mora vsak pod puško, ako je le sposoben. Grabljivi Bismark je potem osnoval nemško cesarstvo, ki je strahovito orožano sred Evrope; a še ni dosta. Ravno sedaj snuje Bismark postavo, vsled katere bo prusko-nemška vojska pomnožena za 100.000 mož in 320 kanonov. Čemu to, vpraševa osupnjeni svet? Jako razdražilo je Nemce, ko so zvedeli, kako je veliko društvo Judov nemška dekleta zapeljevalo in prodavalo v južno Ameriko v Brazilijo. Nemški katoličani zgubili so dva odlična branitelja; pesnik in kanonik Molitor jim je umrl v Speierji in spretna pisateljica grofinja Ida Hahn v Maintzu kot redovnica tretjega reda sv. Frančiška. — Francoski republikanci razsajajo zoper lastna načela; pravijo: sodniki morajo biti neodvisni, nihče jih ne sme preganjati ali odstavljati, če sami kakega zločinstva ne storijo. Toda republikanski minister je sedaj 500 sodnikov mahoma odstavil, jim vzel službo in krubi, ter se izgovarja s tem, da ovi sodniki niso pravi republikanci, t. j. ne trobijo v rog judovsko-freimavrske svojati Gambettove. Republikanci žvečejo vedno o svobodi, sami jo pa z nogami teptajo. Na Turškem so francoski mornarji v Aleksandreti v Siriji na kopno prišli razbijat, so pa od Turkov bili grdo tepeni; vsled tega se je francoska vlada s turško sprla. — V Azijo odplul je francoski admiral Duperré, da se polasti dežele Tonkin blizu Kitajskega; dežela meri 5210 □milj in šteje 18 milijonov prebivalcev, izmed katerih je mnogo katoliških kristijanov, ki so silno veliko uže prestali od strani svojih paganskih rojakov. — Angleži premišljujejo, kako bi se iz Afganistana mogli potegniti nazaj brez očitne sramote; začeli so se toraj pogajati z Afgani. Bo pa težko kaj iz tega. Blizu Kabula stoji srditi Mohamed-Kan in ima seboj 25.000 mož. Jako iznemirilo je Angleže tudi to, da se severni Amerikanci začenjajo zanimati za uboge od Angležev živinski tlačene Irce. Slutijo namreč, da bi iz tega kedaj zamogel poroditi se angleško-amerikanski boj. — Srbski knez je na Dunaj poslal pooblastenca, da se z avstrijsko-ogerskimi ministri pogodi o tem, kde in kedaj se imajo železnici postaviti čez Donav in Savo. — Ruskej carici je toliko odleglo, da se vrača iz Francoskega domov na Rusko. — Bolgari imajo sedaj volitve za svoj državni zbor. Črnogorci zahtevajo od sultana 2 milijona odškodnine, zakaj s predajo Plave in Gusinja odlaga!

Za poduk in kratek čas.

Kruci na Slov. Štajerskem.

(Spominki iz domače zgodovine.)

I. Med mnogimi sovražniki, ki so svoje dni po prijetnih in rodovitnih krajih med Muro in Dravo grozovito razsajali in katerih prosto ljudstvo še den denešnji ni pozabilo, zavzemajo za divjimi Turki brez dvoma prvo mesto Kruci. Že je preteklo skoraj dve sto let, kar so ti divjaki več let zaporedoma v celih trumah v naše kraje ropat in žgat prihajali, ali dolga vrsta let še ni zamogla iz spomina izbrisati prebritkih skušenj, ki so je naši prednamci v onih žalostnih časih prestali. Zato se je beseda „Kruc“, čeravno je po obliki ptuja, po Slovenskih goricah celó udomačila in pomeni zdaj: korenjaka neprestrašenega in predrznega, zdaj: divjaka brez vsakega sočutja in vere, kateremu ni sveto ne blago ne življenje.

Prve slede Krucev najdemo za cesarja Maksimilijana I., ki je vladal od l. 1493—1519. Takrat namreč je več ko 10.000 ogerskih kmetov popustilo svoje domovje, da bi šli nad divjega Turčina in mu pokazali pot tje, od koder je prišel. V znamenje, da hočejo za poveličanje svetega križa iti v vojsko, so si nekteri, kakor svoje dni za časa tako zvanih križarskih vojsk, pripeli na desno ramo ali pa na prsi rudeči križ, po katerem so dobili ime: križarji ali pa po latinski besedi „crux“ — križ — tudi Kruciati ali Kruci.¹⁾ Njihov vodja, zviti Jurij Dosa, pa ž njimi ni šel nad Turke, temuč je, dobro vedoč za mržnjo kmetov do grajščakov, planil nad gradove plemenitašev ter ropal in plenil, kder se je kaj dalo. K tej tolovajski druhali je vrelo od vseh strani vedno več ljudi, ne samo kmetov, katerim je delo presegalo, temuč tudi z vlado nezadovoljnih grajščakov in buknila je grozna vstaja, ki je trajala več let in delala vladarjem velike preglavice.

Najhujše je pa strašen plamen občne vstaje švigal po Ogerskem za cesarja Leopolda I., ki je vladal od l. 1658—1705. Postavil je namreč na palatinovo mesto za cesarskega namestnika nekega Nemca in podelil najvišje državljanske in vojaške službe le ptujcem. To je razžalilo ohole magnate in po vsej Ogerski začelo je vreti ter se pripravljati na strašen punt. Nekteri zarotniki so bili sicer l. 1671 ob glavo djani, ali punt s tem ni bil zadušen. Iskra nezadovoljnosti je dalje tlela — Turki in Francozi so jo podpihovali in vse je bilo za vstajo pripravljeno, samo sposobnega glavarja je še manjkalo. A tudi ta je bil v osebi grofa Tököly-ja kmalu najden.

Emerih grof Tököly, po svoji telesni lepoti in moči, vednosti in drugih lastnostih za vodjo tako rekoč vstvarjen, je s pomočjo Poljakov in Francozov zbral nezadovoljne narode okoli sebe. S 15.000 Ogrov in Poljakov, ki jih je za fran-

cozki denar najel, vzel je brez vsakega zadržka manjša mesta po Ogerskem in jegove trume so razbijale po vseh krajih, celó do Moravskega. Cesar Leopold bil je prisiljen, sklenoti s Tökölyjem primirje in pogajati se z nezadovoljneži. Po dolgem prenehanji se je l. 1680 zbral zopet ogerski deželni zbor. Grof Paul Esterhazy postal je palatin, Horvaška je dobila svojega bana in ogerski stanovi vse svoje stare pravice; — kar so Ogrji želeli, so dosegli. Tudi Tököly je bil k zboru povabljen, pa ni prišel. Obljubil je sicer, da bo svoje trume razpustil in ohranil mir, ali njegov zaveznik — Turek je hotel boj in tudi Tököly je bil enakih mislij. Pred obzidjem trdnjave Füleek prejel je Tököly od Turkov krasno diplomu, ki ga je imenovala kralja Krucev in mu podelila gospodstvo črez srednje Ogersko. Za to pa je obljubil plačati Turkom vsako leto 40.000 piastrov davka in biti jim s svojimi trumami v pomoč. V znamenje svoje oblasti prejel je buzdovan in zastavo, pozneje celó tudi krono in bil je od zdaj Turčiji podložen „Hospodar“.¹⁾ Ko so se brezštevilne turške trume l. 1683 proti Dunaju pomikale, kazal jim je kralj Krucev najkrajšo pot; jegove čete so pa kot turška reserva ostale na Ogerskem ter se od tam enako pogubonosnej povodnji razlile na razne kraje. Takrat so Kruci prirazbijali prvokrat v Slovenski Štajer.

Precejšnja truma teh divjakov je namreč pri Veržeji prekoračila Muro ter razsajala črez vse grozovito v Ljutomeru in prijetni njegovi okolici. Kamor so divjaki prišli, so ropali in žgali; ljudstvo je ubežalo v hribe in hoste in se tam poskrilo. Vse, kar se je dalo odnesti, vzeli so Kruci seboj, hrame, kleti in druga poslopja so pa razdžali in vžgali. Takratni župnik v Ljutomeru, Simon Porat, je zbral potem svoje farmane ter nje peljal proti Soboti in Tišini, kajti bilo se je bati, da Kruci zopet prihrujejo. Tam jim je bral sv. mešo in jih k boju spodbudil. Še den denešnji se kaže v Ljutomeru na rotovžu podoba, ki predstavlja odhod Ljutomeržanov z župnikom Poratom proti Krucem, s sledečim napisom: „Gott zu Lob und Ehr, und einem ewigen Gedächtniss ist diese Tafel von mir Simon Porath, Pfarrer allda, anhero resolvirt und verehret worden, dieweilen ich mich zur Zeit der hungarischen Rebellion des 1683er Jahrs in allen Begebenheiten sowohl, als in denen-selben vorbegegengenen Occassionen und Schar-mützeln meiner geistlichen Schuldigkeit gemäss, ja auch in oftmahligen, höchsten Lebensgefahren und aller Willen zur Rettung vieler christkatholischen Seelen als ein geistlicher Seelsorger allenthalben freywillig dargestellt und zu genießen geben hab, und nebst Allen durch wunderbare Schickung Gottes (Gott sey Lob) von allen gegenwärtigen Uebeln und Unglück gänzlich behütet und bewahrt worden bin. 1690“²⁾.

¹⁾ Dr. J. B. Weiss, Weltgeschichte V. 909.

²⁾ Sim. Povoden. Rokopis.

¹⁾ Krempl Dogodivšine str. 190.

Smešničar 5. Lažnjivi kljukec je iskal bogate neveste. Oglasi se premožnemu kmetu in ga nagovori: oče, vi imate hčerko za možitev! Kmet: imam. Kljukec, kolika bo dota? Kmet: 10.000 fl. Kljukec: joj mene, oče dajte hčerko meni, jaz jo vzamem za 5000 fl.

Razne stvari.

(*Stradajočim Istrijanom*) poslali so č. g. dekan Lovro Potočnik iz Gornjega grada 13 fl. 20 kr., č. g. Josip Črnko kaplan 1 fl., društvo pri č. g. Seb. Magdiču prilično slavnega njegovega goda nabranih 10 fl., č. g. Böheim, kaplan 42 fl., č. g. T. Mraz, župnik 1 fl., č. g. Jak. Zupanič, kaplan 10 fl., koje so sv. Lovrenski farmani na Dravsk. polji darovali, velč. kan. Kosar 2 fl. Bog plati vsem!

(*Tolovaj Guzaj*) prišel je kot ženska oblečen predpoldnem v neko krčmo v Podčetrtku, zvečer je se prikazal kot gospod in pogostil 3 žandarje. Po večerji je pete odnesel napisavši na vežine dveri: „jaz sem Guzaj.“ Kdor ga zgrabi, dobi 150 fl.

(*Kodle užgala*) je Kocpekova gospodinja v Nadbišecu št. lenartskega okraja, ko je nepredvidno na dile s svetilnico stopila. Kmalu bil je ves lepo zidani hram in gospodarsko poslopje v plamenu. V Pobrežji pred Ptujem pa je nekdo v noči 22. jan. tri poslopja užgal.

(*Vabilo*) k „Besedi v spomin Val. Vodnika“, katero napravi Mozirska čitalnica prihodnjo nedeljo 1. svečana. Spored: Pozdrav predsednikov. Slavnostni govor v spomin Val. Vodnika. Tombola v korist stradajočim Istrijanom. Petje domačega pevskega zbora. Konečno ples. Začetek ob 7. uri zvečer. Vse društvenike in rodoljube vabi k obilnej udeležitvi najuljudneje Čitalnični odbor.

(*Ljutomerska čitalnica*) ima na svečnico 2. feb. t. l. ob 3. popoldne občni zbor, v gostilni g. Vavpotiča, k kateremu uljudno vabi vse ude in prijatelje. Točke dnevnega reda so: nagovor gosp. predsednikov; tajnikovo poročilo; blagajnikovo poročilo o čitalničnem premoženju; razni predlogi; volitev novega odbora. Ob 7. zvečer zabava.

(*Pavite na otroke*). V Vojniškem trgu je v nedeljo 25. t. m. opoldne sedemletna deklica pod kozolcem svojega strica Rednaka ali Kvasa po domače — si zakurila in tako stricu kozolec s hlevom vred požgala — in mnogo druge škode napravila. Da požar ni dalje okoli segal, gre pred vsem Bogu hvala in sv. Florijanu, potem pa vrlim V. tržanom, ki so tako marljivo gasili, da so nesrečnemu sosedu še srečno njegovo hišo rešili, ki je že jela goreti. —

(*Gospa Kralova in gospa Isepova*) v Mariboru ste blagodušno nabrale 31 fl. 10 kr. ter ubogim učenkam slovenske šole nakupile potrebne robe za šivanje, pletenje in vezanje. Bog plati!

(*Nesreča.*) Pridna delalca v celjski tovarni za plin (gasfabrik): Urh in Ternovšek, obadva oženjena, sta se pretečeno soboto zadušila, ko se po-

data v jamo z vodo, v katero je napeljan plin. Plinov sopuh nju je ostrupil tako, da je bil eden mrtev k priči, drugi pa preko dve uri. Še tretji delalec je bil v smrtni nevarnosti, pa so ga spravili zopet k zavesti.

(*Banka „Slovenija“*) likvidirala je tako počasno, da je vlada na prošnjo nekega delničarja, ki ni hotel zopetnega doplačila 10 fl. izvršiti, za ukazala — konkurs. Slovenci zgubimo do sedaj pri tej banki 257.070 fl., ki so bili vplačani.

(*Divjo veliko maško*) ustrelili so lovci v gozdu pri sv. Lenartu v Slov. gor. Redka stvar merila je 78 centimetrov.

(*Med tolovaje šli*) so kmetski fantje od sv. Miklauža na Dravskem polji ter so v Tezenskem gozdu napali 3 potnike in vozača, enemu vropali taško, drugemu zobe vbili, vse pa natepli. Žandarji so mlade tolovaje uže prejeli in zaprli.

(*Za prenarodbo obrtniške postave*) prosijo obrtniki v Slov. Gradcu. Prošnjo nameravajo izročiti državnemu poslancu baronu Goedelnu, kakor beremo v Grazer-Zeitung, a zvita buča „Tagespošta“ je ondi objavljeno ponatisnila in pristavila, da jo dobi v roke jeni liberalni ljubček mariborski g. dr. Duhač. Kako vodi „Tagespošta“ svoje potrpežljive čitatelje za nos!

(*Pobrežje popravili so*) Dravi pri Borlskem mostu; delo je okraj stalo 11.000 fl., pri Stari vesi bo pa v podoben namen treba 10.000 fl. To so občutljivi potroški za ptujski okraj.

(*Iz Mahrenberga*) se poroča, da je Florijan Blagonik od sv. Primona sodnji ovadil ženo, hčer in zeta, ker so ga ti hoteli zastрупiti. Sodnija je zatožence prejela in pri hiši našla 136 litrov mošta, ki je bil z arsenikom zastrupen.

(*Podružnica v Brežicah*) želi šolo prirediti, kder bi se kazalo in učilo koše plesti.

(*Dijaškemu semenišču*) je daroval č. O. Korbinijan Lajh, benediktinec in farni namestnik pri sv. Juriji na Pesuici, 5 gld.

(*Spemembe v Lavantinskej škofiji.*) Č. g. S. Gaberc pride za kaplana zopet nazaj k sv. Barbari v Halozah, in č. g. Martin Meško za kaplana v Ponkvo. — Kaplanija v Leskovcu ostane začasno izpraznjena.

(*Za družbo duhovnikov*) so vplačali čč. gg. Ribar 2 fl., Kolarič 1 fl. (obema gospodoma velja: ako vplača vsak še 7 fl., je ustn. in letn. dopl.), Slanič 5 fl. (letn. do l. 1882 dopl.), Erjavec 1 fl.

Leterijne številke:

V Trstu 24. januarja 1880: 55, 41, 81, 42, 71.

V Lincu „ „ „ 35, 46, 84, 11, 61.

Prihodnja srečkanje: 7. februarja 1880.

Naznanilo.

Podpisani ima 10 oralov smrekovega lesa na prodaj za rušte in za žaganje desek in lat, ki je tik Drave in železnice.

Jožef Režman (Dobaj)
posestnik na Laznici pri Lembahu.

Fantiča

iz dobre hiše, izšolanega v predmetih ljudskih šol, sprejme v štacuno z mešanim blagom

J. Petrič,
trgovec v Stridovi.

Kovačnico v najem

da podpisani od 1. aprila 1880 naprej. Kovačnica je na dobrem, uže starem mestu, ob velikej cesti. Posebno veliko zaslužka dobi kovač, ki zna dobro vozove, kočije, paruče itd. vkavati ali popravljati. Kdor hoče kovačijo v najem (štant ali arendo), ta se naj naglasi hitrej ko mogoče.

Čakovec v Medjimurji (Czakaturn)

21. januarja 1880.

Adalbert Becey,
mizar.

Služba.

2—3

Za nek farovž iščejo gospodinjstvo tihega in čednega obnašanja, ki je vajena dobro kuhati in gospodinjevati. Kje? To pové uredništvo „Slov. Gosp.“

Izvrstno naravno vino

Podpisani naznanjam slavnemu občestvu, da imam 20 štrtinjakov izvrstnega, naravnega po župniških vinogradih sv. Magdalene v Pozruku in Zavraču (to je posebno fino in za butelje sposobno) nabranega starega in novega vina na prodaj.

Tomaz Rožanc,

2—3

dekan pri sv. Magdaleni v Mariboru.

Oznanilo

V poduk za viničarje sprejme se s 1. marcem t. l. na vinorejskej šoli v Mariboru 10 mladenčev. Prošnje vlagajo se pri ravnateljstvu do 20. febr. Več pové oznanilo v 4. števil. „Slov. Gosp.“. 1—2

Priročba.

Franjo Krašovic,

pozlatar

v gosposkej ulici števil. 119. v Celji,

priporoča se častitej duhovščini in slavnim cerkvenim predstojništvom za vsakovrstna pozlatarska dela: ponovljenje altarjev, tabnakelnov, podob, okvirjev i. t. d. trpežno, okusno in po nizkej ceni. Tudi izdelovanje iz nova rad prevzame in zgotovi v vsakem zelenem zlogu točno in vestno. Za pošteno izvršitev in dobro delo daje poročstvo. 1—3

Podučiteljska služba

v Kapeli pri Radgoni, IV. plačilnega razreda s prostim stanovanjem se razpisuje do 21. febr. t. t.

Prosilci slovenskega in nemškega učilnega jezika zmožni, naj uložijo svoje prošnje po pravilnem potu.

Okrajni šolski svet v Zgornji Radgoni

dne 23. prosinca 1880.

1—3

Predsednik **Premmerstein.**

Dobre, pravične, nepokažene voščene sveče,

za katere se daje poročstvo, iz najboljšega čistega čebelnega voska, katere izvrstno lepo in prav počasi goré, prodajata po najnižej ceni.

6—7

P. & R. SEEMANN,

Ljubljana, Gradišče, Vegove ulice, št. 8.

Izvrsten

gnojni gips

(mavec)

priporoča železarijska kupčija

Danijela Rakuša v Celji

3—4

(v graškej ulici.)

Sol v grudah,

sol morsko v žakljih

prodava točno, po nizkej ceni proti poštnemu povzetju (Post-Nachnahme) v Celji

1—3

Rupert Jud.

Ustanovljena leta 1869.

Prva in največja glavna zaloga vseh izvornih masin šivalnic, edini zastopnik v Mariboru

Matija Prosch,

c. k. priv. trgovec,

v lastnej hiši, v gosposkej ulici števil. 23., v učilniškej ulici števil. 2. 2—32

